

Državni izpitni center
Kajuhova ulica 32U
1000 Ljubljana

DRŽAVNA KOMISIJA ZA SPLOŠNO MATURO

Datum: 17. 6. 2025
Številka: 0120-1/2025

Dijaška skupnost Celje
Predsednik: Nik Slemenšek
Mariborska cesta 2
3000 Celje

Spoštovani predsednik Dijaške skupnosti Celje,
spoštovani članice in člani Predsedstva DSC,

v ponedeljek, 16. 6. 2025, smo prejeli poziv Dijaške skupnosti Celje, naslovljen na Državni izpitni center, v katerem ste izrazili več kritičnih stališč o pisnih izpitih spomladanskega roka splošne mature 2025, prevsem pa ste se osredotočili na tri skupne predmete SM, matematiko, slovenščino in angleščino. Zapisali ste tudi, da pričakujete od Državnega izpitnega centra takojšnje ukrepanje z »znižanjem kriterijev ocenjevanja in vrednotenja obveznih predmetov pri maturi«.

Vaš zapis je Državni izpitni center (Ric) odstopil v obravnavo obema državnima komisijama, za splošno in poklicno maturo, saj Ric ni pristojen niti za pripravo in sestavo izpitnih pol niti za odločitve o kriterijih ocenjevanja. Te pristojnosti namreč po veljavni zakonodaji pripadajo Državni komisiji za splošno maturo (DK SM) in Državni komisiji za poklicno maturo (DK PM) ter državnim predmetnim komisijam za predmete splošne in poklicne mature. Državna komisija za splošno maturo je še istega dne (16. 6. 2025) od Ric-a prejela vaš dopis, ki smo ga skrbno in natančno prebrali in se nanj odzivamo v najkrajšem možnem času ter na način, ki nam ga v danem trenutku dopušča sistem splošne mature, opredeljen v Zakonu o maturi, Pravilniku o splošni maturi in drugih podzakonskih aktih, ki določajo izvedbo mature. Odziv DK SM se nanaša le na splošno maturo, osredotoča pa se predvsem na predmete, ki ste jih sami izpostavili.

Po natančnem branju vašega zapisa posredujemo odgovor, kakršen je mogoč v danem trenutku, ko spomladanski rok splošne mature še ni zaključen, ko še teče ocenjevanje izpitnih pol in ko se ustni izpiti šele začenjajo. Prav zaradi slednjega – še potekajočega izpitnega preverjanja znanja letošnje splošne mature – na izražena kritična stališča DSC še ni mogoče podati relevantnega strokovno utemeljenega mnenja. V tem času letošnje priprave populacijskih statistik porazdelitev dosežkov še niso mogoče, niti primerjave s prejšnjimi leti, zato ima lahko vaša bojazen glede rezultatov in končne uspešnosti osnovo predvsem v izpitni negotovosti med čakanjem na rezultate. Od dneva pisanja matematike je 10 dni, od pisnega izpita iz angleščine je minilo 16 dni, od pisanja eseja pri slovenščini pa je minilo že 6 tednov. Informacije in odzivi, ki so bili v tekočem spomladanskem roku SM vsakič po pisnem izpitu dostopni nam s strani gimnazij in tudi v medijih, so bili pomirjujoči v smislu, da na letošnji splošni maturi s težavnostjo ni bilo večjih posebnosti. Na tej osnovi in ob upoštevanju dolgoletnih izkušenj vam lahko

lahko v tem trenutku predvsem pojasnimo, kako je ocenjevalni sistem splošne mature utemeljen, kako deluje ter kdaj in kako se oblikujejo kriteriji ocenjevanja.

Izpitne pole za pisne izpite maturitetnih predmetov sestavijo državne predmetne komisije, ki jih tvorijo strokovnjaki posameznih predmetnih področij, tako učitelji praktiki (ki poučujejo v gimnazijah) kot univerzitetni učitelji. Strokovnjaki državnih predmetnih komisij (DPK SM) pripravijo tudi ocenjevalna navodila in vodijo izobraževanja za ocenjevalce, praviloma pred začetkom vsakoletnega ocenjevalnega obdobja. Zunanji ocenjevalci so večinoma srednješolski učitelji, ki poučujejo dijake (tudi maturante) in imajo najboljši možen vpogled v znanje, kakršnega maturanti pridobijo v srednji šoli skozi štiri leta. Pripravljena navodila za ocenjevanje se pred ocenjevanjem vedno moderirajo, kar pomeni, da člani predmetnih komisij, okrepljeni s skupino ocenjevalcev – učiteljev praktikov, pregledajo vzorec izdelkov maturantov v tekočem izpitnem roku in na tej osnovi pri izpitnih nalogah dopolnijo kriterije ocenjevanja. Praviloma že ocenjevalci na seminarjih ob začetku ocenjevanja opozorijo na morebitne probleme v izpitnem gradivu, tudi na tiste, ki jih zaznajo v dialogu z maturanti na svojih šolah. Enako je bilo tudi letos, tako da so bile pri posameznih predmetih izpostavljene pomanjkljivosti, ki so jih ocenjevalci prepoznali in nanje opozorili, v nadaljevanju pa so bile njihove pripombe upoštevane že v moderiranih različicah navodil za ocenjevanje. Iz informacij, doslej posredovanih Državni komisiji za splošno maturo, ni bilo mogoče ugotoviti, da bi se v spomladanskem roku SM 2025 pri matematiki, slovenščini in angleščini pojavili tako izjemni problemi, kakor jih navajate v svojem pozivu, in zaradi katerih naj bi bili maturanti generacije 2025 po vaši sodbi v opazno slabšem položaju kot pretekle generacije.

Državna komisija za splošno maturo pred zaključkom spomladanskega roka SM 2025 ne more sprejeti nobene odločitve o zniževanju kriterijev ocenjevanja, saj do zaključenega ocenjevanja ni na voljo celovitih podatkov in informacij, ki bi to dopuščali. V svojem pozivu pišete, da je predsedstvo DSC že opravilo »globinsko analizo« in da so zaznane »globoke razlike« pri matematiki med letošnjim letom glede na pretekla. Lahko razumemo, da se je Predsedstvo DSC poglobilo v problem, kolikor je bilo mogoče, vendar moramo opozoriti na to, da so bile doslej na voljo le parcialne informacije, pridobljene iz subjektivnih mnenj maturantov, četudi sodite, da je bilo teh mnenj veliko. Letošnje izpitne pole zaenkrat še niso javno dostopne, da bi si mnenje o primerljivosti s preteklimi leti lahko ustvarili izkušeni učitelji (tudi vaši), ki niso zunanji ocenjevalci. Sami ste zapisali, da naj bi bilo 67 odstotkov letošnjih maturantov na SM nezadovoljnih s pisnim izpitom iz matematike, kar naj bi bilo bistveno več od preteklih let. Glede na to, da se na pridobljena stališča opirate in jih obravnavate kot verodostojni kazalnik za izraženo kritiko, bi bilo nujno za utemeljitev te kritike posredovati metodologijo anketiranja, npr. dejansko število pridobljenih mnenj oz. velikost in strukturo vzorca, zastavljena vprašanja, možnosti odgovorov idr. in ne le deležev ali odstotkov, na katere ste se oprli.

Naj povemo, da so vsako leto v sistemu splošne mature opravljene zelo poglobljene analize, ki temeljijo na rezultatih celotne populacije maturantov in ne le na vzorcu, zanje so uporabljeni številni zahtevni, kakovostni in preverjeni statistični postopki in zaradi česar zaupamo v verodostojnost ugotovitev. Poleg dejstev, oprtih na vsakoletne podatke, so v analize vključeni tudi obdelani anketni vprašalniki maturantov (po objavi rezultatov), ocenjevalcev in ravnateljev šol, torej zelo velikega števila anketirancev. Javna objava rezultatov, analiz in izsledkov je zagotovljena v vsakoletni javni publikaciji *Poročilo o splošni maturi* in zagotavlja popolno transparentnost vsega, kar je mogoče sporočiti strokovni in laični javnosti o vsakokratni splošni maturi. Tudi letos ne bo nič drugače in bo mogoče oceniti tako kazalnike o uspešnosti kot neuspešnosti vseh vključenih vidikov splošne mature 2025: predmetov, maturitetnih organov, ocenjevalcev, pregledovalcev, maturantov.

Odgovornost za kakovost, ustreznost (ki vključuje tudi zahtevnost oz. težavnost, primerljivo s splošno maturo v preteklosti), izpeljavo in vsekakor tudi za dosežke letošnje generacije bomo v pričakovanem obsegu vsekakor sprejeli tudi letos. Seveda pa to velja v smislu, da vsak deležnik v sistemu splošne mature prevzame odgovornost za tisti del, za katerega je pristojen: DK SM za ustreznost strokovnih sistemskih odločitev za celotno splošno maturo, državne predmetne komisije za vsebino izpitnih pol ter za ocenjevalni sistem posameznih predmetov, ocenjevalci za korektno in natančno ocenitev izpitnih pol kandidatov in drugih (internih) delov mature, učitelji v šolah za kakovosten pouk, ki maturante pripravi na zaključek šolanja, maturanti pa za svoj del, torej za potrebno opravljeno učno pripravo, s katero si lahko zagotovijo doseganje načrtovanih ciljev. Vseh sodelujočih in njihovega prispevka na tem mestu niti ni mogoče navesti.

Veseli nas, da tudi v Dijaški skupnosti Celje, skrbno spremljate vse postopke in odločitve, ki vplivajo na vsakokratno maturo in da – kakor ste sami navedli – tako varujete interese dijaške populacije. Vsekakor smo in bomo pripravljeni na dialog z vami, pri čemer pričakujemo, da se bo vanj tvorno vključila Dijaška organizacija Slovenije. V tem trenutku pa bi bila presoja o kakšnem koli vnaprejšnjem zniževanju kriterijev ocenjevanja in vrednotenja pri obveznih predmetih SM neutemeljena in preuranjena.

Ustaljen postopek od državnih predmetnih komisij terja, da svoje odločitve o postavitvi mej med posameznimi ocenami sprejmejo šele, ko so na voljo vsi rezultati kandidatov (točke praktičnih delov, pisnih izpitov, ustnih izpitov), ti pa bodo znani v začetku meseca julija. Odločitve o mejah med ocenami pripravi vsaka DPK SM na podlagi porazdelitev dosežkov za tekočo generacijo, izračunov težavnosti za vsako izpitno nalogo in podprto s podatki o primerljivosti s preteklimi leti. DPK imajo pred odločitvijo možnost vpogleda v rešitve izpitnih pol posameznih skupin kandidatov na mejah za posamezno oceno. DPK v svojem predlogu upoštevajo prav vse pridobljene informacije o kazalnikih izmerjenega znanja. Te predloge posredujejo DK SM, ki sprejme končno odločitev o potrditvi ali (morebitni) problematizaciji mej. Končna ocenjevalna odločitev je vsestransko pretehtana, v njej so upoštevane večletne primerjave standardov, ocena kakovosti in zahtevnosti izpitnih pol, uspešnost reševanja in doseženi rezultati. Indeksi težavnosti so vsakokratni pomemben kazalnik, izmerjen ne le za posamezne izpitne pole, ampak za vsako vprašanje oz. nalogo posebej. Tudi letos ni prav nobene bojazni, da bi bilo kaj drugače. Če se bo pri katerem koli predmetu izkazalo, da so bila morda izpitna vprašanja bolj zahtevna oz. težja, bo šele takrat primeren čas za premislek o možnosti premikanja mej ali, kakor sami navajate, za morebitno potrebno »zniževanje kriterijev«. Tovrstne odločitve so vsako leto sprejete z veliko mero občutljivosti in nikakor ne pomenijo samo tiščanja dosežkov kandidatov v kalup Gaussove krivulje, čeprav se morda v laični javnosti širijo tudi take informacije. Vsak predmet je pretehtan posebej, za vsakega so predhodno natančno pregledani vsi rezultati, diskusije opravljene tako za osnovno kot višjo raven pri predmetih, ki vključujejo obe ravni (matematika in tuji jeziki), poročila in predlogi predmetnih komisij, glavnih ocenjevalcev, tudi ravnateljev šol, ki so predsedniki šolskih maturitetnih komisij, njihovi predstavniki pa so vključeni tudi v DK SM.

In ko bodo po koncu spomladanskega roka 2025 vse navedene in še nekatere dodatne informacije na voljo, bo imela najprej vsaka državna predmetna komisija in na koncu še Državna komisija za splošno maturo pred seboj kazalnike, ki ji bodo omogočili kakovosten premislek o mejah med ocenami. Če že pri moderaciji navodil za ocenjevanje ne bi bile odpravljene morebitne nejasnosti pri izpitnih vprašanjih, bi bilo to storjeno pred postavitvijo mej za ocene. Zaenkrat potrebnih informacij še ni na voljo, tako da DK SM ne more razmišljati vnaprej ali na zalogo o ukrepih, ki jih predlagate, četudi sami mislite, da bi bilo to utemeljeno. Glede take vnaprejšnje domnevne utemeljenosti zniževanja kriterijev sporočamo, da ni mogoča in tudi ne dopustna, dokler niso na voljo prav vse informacije oz. rezultati ocenjevanja.

Opozorili ste tudi na po vašem mnenju (pre)zahteven preizkus slušnega razumevanja pri angleščini, o čemer doslej DK SM še ni prejela nobenih informacij. Znana in večkrat izražena je bila tudi v preteklosti informacija, da je ta del preverjanja znanja iz tujih jezikov (ne le pri angleščini) zahteven, saj gre za preverjanje slušnega razumevanja avtentičnega govora v tujem jeziku. Podobno stališče je bilo izraženo tudi kakšno preteklo leto, vendar je treba upoštevati, da se npr. angleščina preverja na ravni, ki daje poleg izpitnega rezultata tudi možnost pridobitve mednarodno veljavnega certifikata o znanju angleščine na ravni B2 in matična stroka tudi v mednarodnih primerjavah zagovarja tako preverjanje slušnega razumevanja. Analize rezultatov slušnega razumevanja iz preteklih let ne kažejo večje težavnosti tega dela izpita.

Glede vašega opozorila iz poziva glede domnevnih dvoumnosti v izpitni poli 1 pri slovenščini (pisanje eseja) želimo poudariti, da je bila težava zaznana že pred začetkom ocenjevanja in da so bila že med moderacijo navodila za ocenjevanje temu primerno tudi prilagojena.

Zavedamo se, da nobena vsebinska pomanjkljivost v vprašanjih ali nalogah v izpitnih polah ni sprejemljiva in si bomo zato še naprej sistemsko prizadevali, da bi jih bilo čim manj ali da jih sploh ne bi bilo. Vse dosedanje dopolnitve navodil za ocenjevanje pri tovrstnih pomanjkljivostih izpitnih vprašanj so bile vedno sprejete v dobro maturantov. V maturitetnem sistemu takih prilagoditev navodil za ocenjevanje ne poimenujemo »znižanje kriterijev«.

Če sklenemo, lahko ponovimo, da cenimo in spoštujemo vse zapisane kritike iz vašega poziva, o katerih bomo po objavi rezultatov mature (splošne in poklicne) 14. julija 2025 vsekakor pripravljani vzpostaviti

z Dijaško organizacijo Slovenije tvoren dialog. Na konkretne pobude in pričakovanja o zniževanju kriterijev ocenjevanja in temu prilagojenemu vrednotenju rezultatov pa se v času ocenjevanja ne moremo »pogajati« ali voditi dialoga, dokler rezultati ne bodo v celoti na voljo. Tudi noben tovrsten način delovanja ali tovrstna odločitev maturitetnega organa ne bi bila dopustna in sprejemljiva.

Lepo vas pozdravljamo.

Dr. Marina Tavčar Krajnc,
predsednica Državne komisije za splošno maturo

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Marina Tavčar Krajnc".